

PROPUNERILE

elaborate în comun de către **Federația Națională a Agricultorilor din Moldova „AGROinform” și Asociația Producătorilor de Fructe din Moldova privind strategia de dezvoltare a pomiculturii**

Recent, în cadrul Adunării Generale a Asociației Producătorilor de Fructe din Moldova a fost prezentat studiul „Starea actuală și perspectivele de dezvoltare ale sectoarelor pomicol ale RM”, elaborat de către experții Federației Naționale a Agricultorilor „AGROinform”, în cadrul căruia este analizată starea actuală a pomiculturii, dinamica suprafețelor și recoltelor în acest sector.

Republica Moldova este situată într-o zonă geografică cu soluri fertile și condiții climaterice favorabile creșterii livezilor de meri. Această culturi ar putea deveni în scurt timp o forță motrice de impulsie a agriculturii autohtone și a economiei în general. Pomicultura necesită multă forță de muncă, fapt ce în actualele condiții ale Republicii Moldova nu este un factor de neglijat.

Forma actuală de evidență a suprafețelor cultivate și a recoltelor nu permite obținerea unei imagini reale a situației din sectoarele vizate, de aceea în cadrul studiului a fost utilizată metoda interviului cu producătorii, pentru a avea o imagine mai clară, în primul rând, la capitolul productivitate și producție globală. În baza datelor obținute, observăm clar că se atestă o diminuare lentă a suprafețelor cultivate cu fructe, tendință ce s-ar putea amplifica în timp, deoarece o bună parte a livezilor sînt depășite după termenul de exploatare și nu sînt defrișate doar din insuficiență de resurse financiare. Astfel, suprafața în rod a livezilor de meri s-a diminuat de la 67,4 mii ha în 2003 pînă la 61,1 mii ha în 2008.

O altă problemă importantă este productivitatea mult mai scăzută a livezilor și viilor din RM comparativ cu majoritatea producătorilor din lume. Astfel, productivitatea medie la un ha de livadă a constituit 120 q/ha în 2006, 92,6 q/ha în 2007 și 136,8 q/ha în 2008. Spre exemplu, în majoritatea țărilor din Europa, productivitatea depășește 400-500 q/ha, în Israel – 750 q/ha, iar în China (producătorul nr. 1 în lume) – 1000 q/ha. În mare parte, aceste recolte se datorează livezilor industriale în care se utilizează tehnologia superintensivă de creștere a merelor.

Și mai este un factor care reduce mult din atractivitatea sectorului – lipsa capacităților moderne de sortare, ambalare și depozitare, fapt ce limitează livrarea producției în intersezon, limitează exportul și termenul de comercializare a produselor și nu permite stabilirea unor relații durabile cu vînzătorii mari (super și hipermarketuri, lanțuri de magazine etc.) Or, la export este cerută producție de calitate înaltă. Din această cauză, practic, toată producția autohtonă se vinde în piețele agricole din țările unde se exportă și nu pe rafturile rețelelor de magazine sau supermarketuri. Pentru a pătrunde în rețele, este nevoie de producție calitativă, în cantități mari și de livrări pe parcursul întregului an. Cu regret, actualmente, putem asigura livrările de producție relativ calitativă doar o perioadă scurtă după recoltare. Și acest fapt are cîteva explicații:

- pentru asigurarea calității producției după recoltare, sînt necesare un set de acțiuni post-recoltare; ne referim aici în primul rînd la operațiunile de sortare, răcire prealabilă, calibrare și ambalare;
- în Republica Moldova, practic, nu există frigidere dotate cu linii de sortare, doar cîteva frigidere au instalații de răcire rapidă (precoler) și dispun de sisteme de control al atmosferei CA/ULO.

Desigur, în asemenea condiții, nu putem vorbi despre un sistem eficient de manipulare post-recoltare. Unica soluție în acest caz este reutilizarea frigiderelelor existente și crearea unei rețele de case de ambalare (complexe compuse dintr-un frigider și facilități adiționale pentru sortarea și ambalarea produselor conform standardelor internaționale).

Pentru a elimina constrîngerile descrise mai sus și a mări producerea de mere și struguri de masă, a majora exportul acestora, este necesară implementarea unei serii de măsuri și elaborarea unui concept complex de dezvoltare a ramurilor vizate. Pentru dezvoltarea lanțului valoric al sectorului de mere și struguri, sînt necesare investiții direcționate atît spre modernizarea plantațiilor, cît și spre crearea caselor de ambalare. Crearea caselor de ambalare are drept scop final creșterea exporturilor. Un factor important este și ridicarea nivelului de cunoștințe și abilități profesionale al producătorilor implicați în aceste procese.

Investițiile estimative pentru dezvoltarea durabilă a sectorului de mere în Republica Moldova se ridică la circa 5,1 mlrd lei pentru următorii 7 ani. Implementarea unui program complex de dezvoltare a întregului lanț valoric pentru sectorul merelor va duce la modificarea considerabilă a structurii vînzărilor de mere către anul 2017 în RM, unde ponderea cea mai mare o va deține exportul de mere în stare proaspătă cu o cotă de 56% din total producere, față de 21,5% în anul 2008. Exporturile de mere ar putea crește aproximativ de 8 ori: de la 79,4 mii tone în 2008 pînă la 695,6 mii tone în anul 2017.

În contextul celor enunțate mai sus, experții AGROinform, autorii acestui studiu, au formulat următoarele recomandări:

1. Sectorul de fructe din Republica Moldova necesită o modernizare esențială și rapidă pentru asigurarea dezvoltării lor durabile și a sporirii competitivității lor. Această modernizare este însă condiționată de un șir de factori, fără care soluționarea problemelor existente este imposibilă. Este absolut necesară elaborarea unei strategii la nivel național, care ar permite eliminarea constrîngerilor existente (infrastructura slab dezvoltată, lipsa de inovații, climatul investițional slab etc.) În plus, trebuie fortificat lanțul știință-educație-extensiune-sectorul real, pentru a permite transferul de cunoștințe și tehnologii.

2. Provocările menționate mai sus nu vor fi depășite fără elaborarea unor politici agrare menite să contribuie real la dezvoltarea sectorului de fructe și fără crearea unor sisteme de auto-organizare a producătorilor. Or, experiența țărilor care dețin înțîietatea în exporturile de fructe ne demonstrează că performanța producătorilor agricoli poate fi obținută doar prin asociere, proces care trebuie susținut de stat.

3. Statul, împreună cu donatorii și producătorii, urmează să elaboreze și să implementeze un program de măsuri menit să creeze condiții favorabile pentru asocierea producătorilor în cooperative și grupuri de marketing, care ar avea un sistem de impozitare, un cadru de suport instituțional și economic special în primii ani de activitate.

4. Dezvoltarea prognozată a sectoarelor de producere a merelor necesită investiții considerabile – peste cinci miliarde de lei per ansamblu pînă în 2017. Structura investițiilor este următoarea:

- Dezvoltarea sectorului de mere – 5 mlrd 126 mln lei pînă în perioada anilor 2010-2017, din care

a) 2 mlrd 760 mln lei – pentru plantarea a 11 500 ha livezi superintensive;

b) 2 mlrd 205 mln lei – pentru capacități de păstrare (525 mln lei – pentru retehnologizarea frigiderelelor existente și 1 mlrd 680 mln lei – pentru asamblarea de noi frigidere);

c) 161 mln lei – pentru instalarea liniilor de calibrare.

Toate aceste măsuri, luate în ansamblu, ar favoriza creșterea producției de mere de la 835 mii tone în 2008 la 1 mln 260 mii tone în 2017, respectiv, creșterea exportului de mere de la 79,4 mii tone în valoare de 25,6 mln USD (2008) la 695 mii tone în valoare de 224 mln USD (2017).

5. Analiza comparativă a scenariului de dezvoltare a sectorului de mere denotă avantaje multiple pentru dezvoltarea sectorului prin orientarea producătorilor către cultivarea merelor cu aplicarea tehnologiei superintensive, în detrimentul tehnologiei clasice.

6. Investițiile trebuie efectuate atît de către sectorul privat, din proiecte investiționale, cît și din contul subvenționării din partea statului.

7. În cadrul proiectelor de modernizare este absolut necesară interconectarea tuturor actorilor din lanțul valoric, iar autoritățile statului trebuie să fie receptive la doleanțele acestora, indiferent dacă vorbim de liberalizarea pieței de material săditor sau proiecte de infrastructură.